

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUS. Licealna knjižnica,
Ljubljana

Prednistižje in upravnistižje je v Ljubljani, Gradsko štev. 17/1. — Dopisni se ne vračajo. — Številka telefona 552.
Naročnina za ozemlje SMS: letna K 120, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, za uzamstvo mesečno K 10 več. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 15 novembra 1921.

ŠTEV. 123.

Revizija uredbe o pobijanju draginje.

Kakor je znano, je uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije predložena zakonodajnemu odboru v revizijo. Ta odbor bo še ta teden odločil o tem, ali ostane naredba neizpremenjena v veljavi, odnosno v koliko se ima spremeniti in izpopolniti, oziroma ali naj se popolnoma ukine.

Argumenti, ki so jih navedle gospodarske korporacije za ukinjenje te uredbe v svojih spomenicah, bodo brez dvoma tehtno in odločilno vplivali na potek razprav konference, ki se vrši danes pri ministrstvu v Beogradu. Vendar je pritisk organiziranih konzumentov na vlado tako močan in vpliven, da si vlada morda ne bo upala ukiniti uredbe, dasi o njenem praktičnem pozitivnem pomenu v Sloveniji sama dvomi. Spominjamo se še, da je bilo takoj po objavi draginjske uredbe poročano v nekaterih z vlado v ozkem stiku stoječih listih, da se v Sloveniji uredba ne bo izvajala.

Po prevratu je veljala pri nas avstrijska verižniška naredba štev. 131 z dne 24. marca 1917. Dasi je bila izdana pod pritiskom skrajnega pomanjkanja blaga vsled vojne in težkih aprovizacijskih razmer za civilno prebivalstvo, je bila neprimerljivo pravičnejša in stvarnejša kot pa sedaj veljavna uredba.

Prva prednost stare avstrijske naredbe je, da so bila za presojo krivde radi oderuštva ali veriženja pristojna redna sodišča odnosno upravne oblasti, torej ne izredne komisije, kakor jih predvideva sedanja uredba.

Druga in najbolj bistvena točka je, da je bilo vprašanje maksimiranja cen jasno in pravično urejeno. Po stari naredbi so obstajala pri sodiščih prve instance komisije za presojo cen. Te komisije so bile sestavljene iz predsednika in njegovega namestnika ter dvanajstih članov. Med člani so bili paritetno zastopani producenti odnosno trgovci ter konzumenti. Predsednik je bil v gospodarskih vprašanjih praktično verziran politič-

ni uradnik, tri trgovce je imenovala trgovska zbornica, tri zastopnike kmetijstva kmetijska družba in ostalih šest članov pa organizacije konzumentov odnosno v industrijskih krajih tudi organizacije delavstva.

Tega sedaj veljavna uredba ne pozna. V njej ni obseženih nobenih določb, kaj se sme poizvedovati in na kakšni podlagi in na kak način naj se določajo maksimalne tržne cene, marveč je vse to prepuščeno na milost in nemilost izrednim konzumentskim sodiščem. Zato je najmanj kar smejo producenti in trgovci zahtevati in kar zahtevajo osnovna načela vsacega procesualnega postopanja, da se poslovanje glede krivic oderuštva in brezvestne špekulacije prepusti rednim sodiščem, katerim se kot strokovne organe dodeli enako sestavljene komisije izvedencev, kakor so obstajale poprej.

Situacija producentov in trgovcev je danes bistveno drugačna kot je bila v vojnem letu 1917. Sedaj je blaga dovolj na trgu, niti enega predmeta ne primanjkuje. V zadnjih dveh letih se je tudi ustanovilo toliko organizacij konzumentov in celo obligatornih združenih trgovin, da je vsakemu konzumentu na prosto dano, da se izogne trgovcu.

In kljub temu se sega sedaj, ko je poteklo že leto dni kar smo likvidirali verižniške urade, ker je vlada sama uvidela njih brezpredmetnost ko je nastala konkurenca in so padle cene — zopet in to po mnogo bolj demagoškem sredstvu, namreč občinskih sodiščih. Ta sodišča do danes nimajo od vlade nobenih enotnih predpisov glede kompetence, postopanja, poslovanja in mi delamo vlado za ves ta kaos, ki ga je povzročila v poslovnem svetu s tako nepopolno naredbo, odgovorno.

Institucija občinskih sodišč obstoja v Srbiji že od nekdaj in je njih organizacija uzakonjena. Ona imajo kvalificiranega delovodjo in natančno določen delokrog. Občine pa so tam mnogo večje kot pri nas, ker imajo najmanj 200 vojnoobveznih državljanov. Nasprotno imamo v Sloveniji okrog 1000 občin in ker vsa nimajo interesa vzpostaviti občinska sodišča,

nastaja razmerje, da bo kaznivost dejanja odvisna od tega, ali je v dotični občini slučajno sodišče ali ne. Tako stanje je nepravilno in nedopustno, ker mora veljati za vse državljane in povsod enaka pravica. Ta enostransko sestavljena občinska sodišča nimajo nobenega enotnega pregleda o trgovskem položaju in o vedno se menjajoči valutni situaciji, proizvajalnih stroških, carini, davščinah in drugi režiiji. Razen tega bi se strankarski boji in razredna nasprotstva razvila do skrajnosti in bi prišlo do ekscesov, kakor smo jih doživeli lansko leto, ko so se ponekod organi politične uprave spozabili zelo daleč.

Pripomniti moramo, da so vrhu tega taka sodišča po sedanji naredbi kompetentna izrekatii kazni, ki so bile predvidene v kazenskem zakoniku le za največje zločine in pridržane poroti. Za vsako neoznačenje cen je razen izredno visoke kazni še predpisan oglas krivde v Službenih Novinah. Dalje je kumulirana zaporna in denarna kazen v vseh slučajih. Uredba o pobijanju draginje je bila izdana brez sporazuma s trgovskim ministrstvom in z justičnim in se naslanja samo na pravne razmere v Srbiji, kar naši pravosodni organizaciji absolutno ne odgovarja. Zato manjka sedaj za poslovanje rednih sodišč pravilnik, kako in v koliko se more uporabljati obstoječe veljavne zakone.

Naglasili smo opetovano, da je maksimiranje cen pri prostem izvozu absurdna stvar, kar uvidevajo konzumenti sami, ki so se že na mnogih zborovanjih izrekli proti maksimiranju. Posledica maksimiranja je vedno, da izgine blago iz rednega prometa, da se zmeša promet in da se mora potem pod roko plačevati pri netrgovcih še mnogo višje cene.

Zakonodajni odbor ima še deset dni časa in mora v tem roku uredbo revidirati, ker drugače je razveljavljena. Mi moramo z zadovoljstvom konstatirati, da eksperti naše pokrajinske uprave sami priznavajo nečasovnost maksimiranja cen, da uvidevajo potrebo strokovnih presojališč in pa da postopanje vodijo redne upravne oblasti odnosno sodišča ter konečno potrebo natančnega poslov-

nika in pretiranost kazni. Mi upamo, da bode njih objektivno stališče pri reviziji naredbe odločilno merodajno.

Računi trgovcev in obrtnikov.

(Konec.)

2. Isti trgovec naredi račun za 10.000 K, in sicer za les, ki ga je prodal državni upravi. Namesto pobotnice pošlje državni blagajni kar saldiran račun. Ta račun mora biti kolkovan kakor priznanica s 1/2 %, to je s kolkom za 50 kron.

Pripomniti je, da obstoji v tem slučaju z državno upravo tudi dobavna pogodba, vsled česar je plačati pristojbino tudi od te pogodbe, in sicer pristojbino po lestvici III, to je znesek 104 K. Ta znesek mu odtegne blagajnica (poleg 1 % poslovnega davka in 1 % prispevka za nabavljalne zadruge) še posebej ter prilepi potem dotične kolke na listino.

3. Trgovec z manufakturnim blagom proda sod vina za 8000 K, ker ima obenem svoje posestvo in vinograde. V ostalem se z vinsko kupčijo ne peča. Vino je iz njegovega lastnega vinograda. Račun ni saldiran.

Plačati ni prav nobenega kolka. Ako bi zahteval prejemnik saldiran račun, bi se moralo potrdilo o prejemu kolkovati kakor priznanica s 1/2 %, to je s 40 K.

4. Posestnik B. proda za 20.000 kron lesa iz svojega gozda. Z lesno kupčijo se v ostalem ne peča; prodaja les samo iz svojih lastnih gozdov. Račun ni saldiran.

Plačati ni prav nobenega kolka. Za potrdilo o prejemu bi bilo plačati kolek 100 K (1/2 % od 20.000 kron).

5. Trgovec ali obrtnik naredi račun za kako blago, ki je predmet njegove trgovine ali obrti, recimo za 300 K, to je 75 dinarjev. Račun ni saldiran. Pristojbina znaša 10 par.

Za naknadno saldiranje ni plačati ničesar, to je kolka prosto.

Če bi se oddal tak saldiran račun kaki državni blagajni nemeso priznanice, bi bilo plačati zanj kolek tako, kakor če bi bil priznanica, 1/2 % od

Kronika razvoja hranilnic.

Sestavil: I. Mohorič.

(Nadaljevanje.)

Začetek štednje v najširšem pomenu in v najprimitivnejšem gospodarstvu je rezerviranje prebitka produkcije za poznejše konsumiranje. Rezerva v tem zmislu ima samo časovni pomen, ker produkciji odgovarja prejalislej konsumiranje kot zadnji konec gospodarskega dela. S tem je varčnost v tem štadiju in v tej obliki samo provizorna in njena korist tudi le začasna. Iz te rudimentarne osnove se je gospodarstvo razvijalo in stopnjevalo in pojem varčnosti je zadobil z uporabo prvega stroja novo obliko. Štednja se ne omejuje več na gol produkt, marveč obsega koristnost in ko prehajamo od produkcije na izmenno proizvodov, ga nadomesti pojem vrednosti. Namen stroja je bil prvotno olajšati in skrajšati proces produkcije in je uresničil štednjo sile, časa in materijala. V nadaljnjem razvoju

tehnike je kvantitativna uporaba sil padla, medtem ko se je vsled intenzivnejše izrabe produkcija glede množine in kakovosti stopnjevala. V tej razvojni stopinji so nastala nova razmerja in novi viri štedenja, v najrazličnejših oblikah. Bistven znak štednje ostaja v vseh procesih ohranitev prebitka produktov ali produktivnih sil, ali končno vrednosti in koristi, katero predstavlja. Ohranitev pa ni samonamen štednje, marveč sredstvo. Namen varčnosti ni odtrgati konsumiranju vrednosti. Uspehi, vplivi in oblike varčevanja so mnogoštevilne. Njih končna posledica je nabiranje kapitala. Najširša definicija štednje jo istoveti z redom, ki je po stopinji koristnosti uveljavljen v konsumiranju. Vzroki varčnosti so mnogovrstni; deloma so izraz človeške skrbnosti, uspeh ljudske iznajdljivosti, deloma so motivirani v naravnih pojavih in splošnem razvoju civilizacije in ljudskega napredka. Kot element akumulacije kapitala zapuščena štednja okvir individualnega gospodarstva, njen pomen postaja širši, dalekosežnejši in njena vloga splošnejša, njena gospo-

darska važnost nastaja odločilnejša in njeni uspehi plodonosnejši.

Cel narod vsako leto obogati za vse one proizvode, katerih ni absorbirala prehrana in obnova gospodarstva. Prihranjene vrednosti so posvečene najrazličnejšim namenom in enako važno kakor je za kak narod, da si jih je znal ustvariti in ohraniti, je, da jih zna primerno rabiti. En del je namenjen omladini, ki stopa kot podjetnik v gospodarsko življenje, drugi del je namenjen, da se preprečijo sunki kriz gospodarske depresije, tretji del pa je nabran, da ohrani stalni kapital pred elementarnimi neugodami. Šele po teh izločitvah nam preostane oni del prihrankov, ki tvori čisto naraščanje bogastva in postaja nov zaklad.

S to razpoložnino letnega prebitka produkcije se vsako leto pomnožijo proizvajalna sredstva pokrajini, povečujejo podjetja in narašča javno premoženje. Pričakovali bi, da gre ta razvoj progresivno, konstantno in hitro, vendar v resnici gre le počasno in nepravilno naprej. Vzrok je, da se pri rastoči produkciji stopnjuje tudi

konsum in ker je proizvajanje raznih let različno, absorbirajo kritična leta uspehe pozitivnih let. Kljub temu je konečni uspeh za narod in posameznika obogatjenje, ki ostaja nedoločeno v toliko, v kolikor je varčnost njegov temelj. Nemogoče je tudi naštetii vse oblike, v katerih se vsako leto nalagajo prihranki civiliziranega sveta. Pri celotnem pregledu oblik, v katerih se kristalizira štednja posameznih narodov, ne smemo jemati ozira samo na kapital, katerega porablja kmetijstvo, industrija in trgovina, katerega investira država v javnih delih in javni obrambi, samouprave mest, občin, za zdravstvene in dobrodelne, javnokoristne namene, moramo upoštevati tudi naraščanje prebivalstva z vsem, kar zahteva pritok in naraščanje ljudstva v stavbeništvu, mobilijah in aprovizaciji, vse izdaje za gmotno vzgojo in splošno izobrazbo ter strokovni napredek, rastoče zaklade vede in umetnosti — z eno besedo prihranitve se akumulirajo v nešteti oblikah gmotnega, intelektualnega in moralnega žitja.

(Dalje prih.)

Dular & Fabianiveletrgovina
manufakture

Ljubljana, skladišče Balkan.

Priporoča svojo bogato zalogo
po najnižjih cenah.

Samo na debelo.

**Plavžarski
koks**

oddaja tvrdka

Anton Tonejc in drug,
Maribor.

Cena po dogovoru.

Manufakturna trgovina
na drobno in debelo**J. KOSTEVC**Ljubljana, Sv. Petra c. 4
priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga po nižjih cenah

preproge

srbske domače
ročne industrijepo ugodni ceni. V zalogi so še velikosti
45-45, 43/110, 64/136, 67/194, 102/158,
134/134, 136/204, 170/246, 210/274,
235/300, 272/304.**Lesene žeblice za čevlje**

Izdoluje

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tucen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc

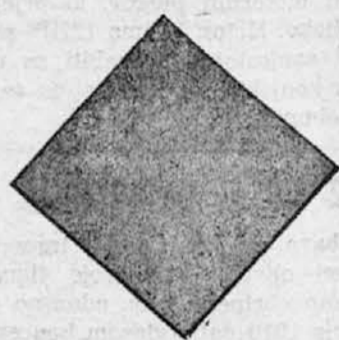
Ljubljana, Sv. Petra nasip

tovarniška zaloga
šivalnih strojevIgel in posameznih delov za vse s teme
šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje
ter galanterijo na drobno in debelo.
Cene nizke! Postrežba točna

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bobinski in trapistovski
sir, salami, šunka in slanina,
ljutomersko steklenično
vino letnik 1917.Rogaska
Slatina.**T. MENCINGER**

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

KAMENITAZBEST - CEMENT - ŠKRILJ
dobaviKamenit tovarna
Laško.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago
raznoversno žganje

moko

in deželne pridelke

raznoversno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Ne slabite naše valute
z nepotrebniimi importi!**Gazela milo**je prvovrstne kakovosti in
ca 20% ceneje kot enakovredno
importirano milo.Mlarna in svečarna
d. d. v Ljubljani.

Tel. št. 261 in 413. - Brzovjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavica 50,000.000 K. - Rezervni zaklad 45,000.000 K.

Ljubljanska kreditna banka

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 2. se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Split, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Ptuj, Brežice.

Prodaja srečke razredne loterije.

Medić, Rakovec & Zankl,prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzovjavi: Meraki Ljubljana.

Telefon: 64

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleka, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERA KL«. Lak za pode. »MERA KL«. Linoleum lak za pode.

»MERA KL«. Emajlni lak. »MERA KL«. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

I. C. MAYER

LJUBLJANA

Ustanovlj. 1834.

MANUFAKTURA

EN GROS

EN DETAIL

Hedžet & Koritnik - Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo